

© Riki Blanco

Rei Liró

dossier de petites critiques

'lliure

TEMPORADA 20/21

Introducció a les Petites crítiques → 3

Introducció als Clàssics per a criatures → 4

Lèxic relacionat → 6

Reflexionem sobre la proposta → 15

Propostes de treball → 19

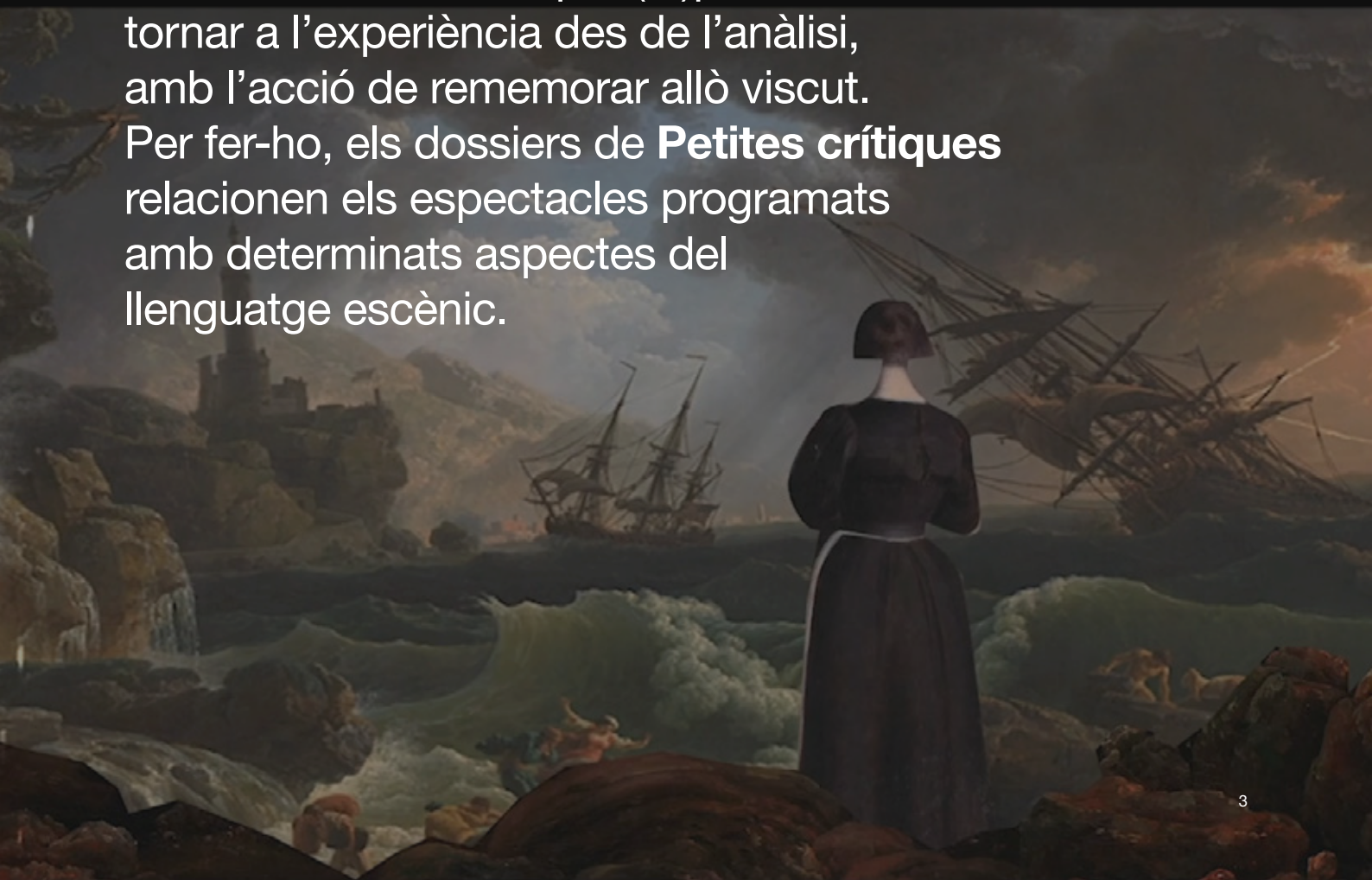
Introducció a les Petites crítiques

Les **Petites crítiques** són un material d'acompanyament que vol apropar la noció de la crítica teatral als infants, no per formar crítics teatrals sinó perquè les eines que fa servir la crítica fomenten una actitud activa de l'espectador que ens sembla imprescindible d'incentivar. Despertar el sentit crític permet mirar el món d'una altra manera, més enllà del teatre.

Ajuda a qüestionar les coses, a entendre la complexitat, la confrontació d'idees.

També és un exercici per (re)pensar l'obra, tornar a l'experiència des de l'anàlisi, amb l'acció de rememorar allò viscut.

Per fer-ho, els dossiers de **Petites crítiques** relacionen els espectacles programats amb determinats aspectes del llenguatge escènic.

Introducció als Clàssics per a criatures

Amb aquesta proposta, el Teatre Lliure proposa a diversos artistes de la dramaturgia i les arts visuals que adaptin en format de conte audiovisual els arguments clàssics de la literatura dramàtica universal. Es tracta que els infants es familiaritzin amb aquests arguments, aquests mites, aquests personatges que construeixen la nostra cultura, i amb tot allò que signifiquen. Són històries no dirigides al públic infantil i que sovint tracten temes complicats de compartir amb els infants. Aquesta proposta també és un repte: el repte de com parlar d'alguns temes amb els infants. Els creadors i creadores han trobat maneres molt diferents per aconseguir-ho.

© Riki Blanco

REI LIRÓ

Argument

El rei Lear és una de les tragèdies escrites per William Shakespeare. Tracta de la vellesa i la folia perquè explica la història de Lear, un home que es va fer vell abans que savi, i que a l'inici de la trama decideix deixar el seu regne a les seves tres filles, dividit segons l'amor que sentin per ell, per poder viure tranquil el que li queda de vida. En aquesta versió sintetitzada respecte de l'original, el rei Lear es diu Liró i la filla petita, la Cordèlia, es diu Èlia. Davant la prova del rei, Èlia respon sincerament que és incapaç de descriure el seu amor en paraules, i per això el rei la deshereta. Ell ha de viure la meitat de l'any amb cadascuna de les altres dues filles que sí que li han mostrat el seu amor, però aquestes, un cop tenen el poder i fartes que el pare se segueixi comportant com si encara fos el rei, no mantenen la paraula donada i el rei acaba expulsat a la indigència i, a més, enmig d'una tempesta. El rei que no entén res, o que de mica en mica va embogint, es refugia en una cova on, a les fosques, es troba amb la seva filla Èlia, a qui no reconeix fins que surt el sol i en veu l'ombra. Quan surt de la cova, la llum del sol -la veritat de l'amor real de les seves tres filles que no havia estat capaç de veure- li crema els ulls. Només cec sap diferenciar l'amor fingit del veritable i afrontar la crua realitat. I això el porta finalment a acabar amb la pròpia vida.

TEXT I DIRECCIÓ

Jordi Oriol

VÍDEO, ANIMACIÓ I SO

Riki Blanco

INTÈRPRET

Nao Albet

LLISTAT DE SONS I MÚSIQUES

Extretes de freesound.org

PRODUCCIÓ

Teatre Lliure

IDIOMA

Català

EDAT RECOMANADA

A partir de 10 anys

SALA

Sala online

DURADA

20'

Lèxic relacionat amb l'espectacle

Adaptació

Adaptació és el resultat de l'acció i l'efecte d'ajustar una cosa a una altra, de modificar una obra científica, literària, musical, etc. Adaptar una obra de teatre clàssic al context teatral significa adequar els elements perquè transmeti un missatge d'acord amb el moment present en què viu immers el públic. En adaptar no necessites respectar tots els elements de les obres, pots modificar la parla dels personatges, el vestuari, les referències històriques, fins i tot pots modificar el final de l'obra, treure parts que no funcionen o que ja no diguin res a l'espectador actual.

clàssics per a criatures

REI LIRÓ

VERSIO NO AUTORIZADA D'EL REI LEAR'
DE WILLIAM SHAKESPEARE
JORDI ORIOL & RIKI BLANCO

Amor

L'amor és un sentiment molt fort d'afecte cap a una persona estimada o envers un animal.

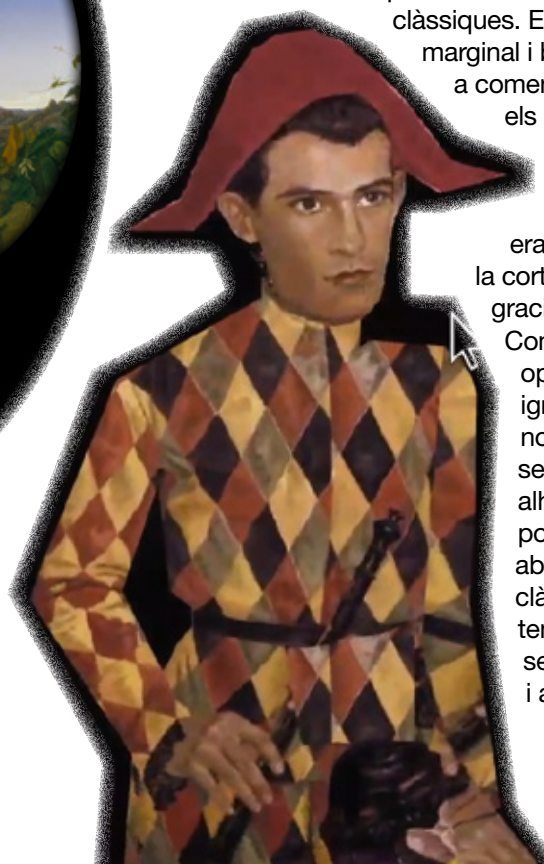
L'amor és un concepte universal i es defineix de diferents maneres segons diferents cultures, ideologies i punts de vista. És un concepte impossible de quantificar o de mesurar. L'amor és un dels valors més importants. És la força que ens impulsa a fer les coses bé, per això està considerat un valor que marca de manera molt clara la diferència entre el bé i el mal.

Bufó

El bufó és un personatge còmic que està present en moltes obres de teatre clàssiques. El bufó és un ésser marginal i boig, i això l'autoritza a comentar impudicament els esdeveniments de les obres en to còmic i de paròdia. La seva funció real era divertir i entretenir la cort amb històries gracioses i acudits.

Com a boig, les seves opinions eren alhora ignorades i escoltades: no se'l considerava seriosament, però alhora se li atribuïen poders de veritat absoluta. En les obres clàssiques, tots els reis tenen el seu bufó, que sempre és irreverent i aporta comicitat.

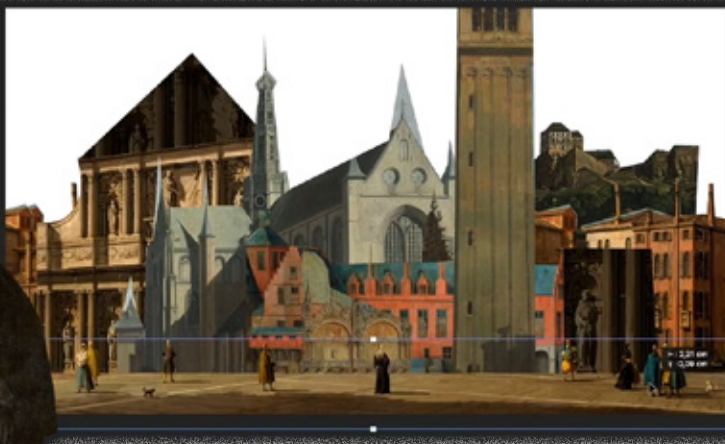

Ceguesa

La ceguesa és una discapacitat física que consisteix en la pèrdua total o parcial del sentit de la vista. En la literatura clàssica, la ceguesa està associada a un procés d'autoconeixement i, fins i tot, en temps antics es veien les persones cegues com a oracles o savis. Potser perquè, de vegades, les persones cegues sembla que hi vegin més que les altres. Per altra banda, aquest nom també s'utilitza quan fas les coses sense pensar a causa d'una passió molt forta, i per això es diu que l'amor encega les persones.

Clàssic

Les obres clàssiques són les que es consideren un model en l'art o en la literatura que no perd vigència al llarg del temps i, per tant, són dignes de ser imitades. D'aquestes obres se'n diuen *clàssics* perquè, prenent el nom de la classe social llatina més rica, es considera que han arribat al cim, al nivell més alt possible. Els clàssics més clàssics de la nostra cultura són les obres del grecs i el romans. *El rei Lear* és un clàssic per a nosaltres i, alhora, Shakespeare recull la tradició grega quan l'escriu!

Collage

Un *collage* és un conjunt de retalls de paper, diaris i roba enganxats sobre un paper, una tela o una fusta. El collage és una tècnica artística que consisteix en ajuntar i encolar diferents elements en una única peça.

El terme s'aplica principalment a la pintura, però pot referir-se a qualsevol altra manifestació artística, com ara la música, el cinema, la literatura, els videoclip o el teatre. Neix de la paraula francesa *coller* que significa *enganxar*. Encara que es considera que el va inventar Picasso el 1912 en la seva pintura *Natura morta amb cadira de reixeta*, no se sap amb exactitud si va ser primer Picasso o Georges Braque qui en va fer ús. Entre els artistes més notables d'aquesta tècnica hi trobem Hannah Höch o Chike Obeagu.

Compartir/Competir

Les paraules *compartir* i *competir* s'assemblen molt i, en canvi, signifiquen coses totalment diferents. *Compartir* ve del llatí *compartiri* i significa *co-dividir, partir entre tots*. *Competir* ve del llatí *competere* i significa *anar junts cap a alguna cosa*.

Família

La *família* és el grup de persones que són parents, és a dir, que hi ha entre elles parentiu de sang o legal. Formen part de la família els pares, els fills, els avis, els oncles, els cosins, etc. Les formes de vida familiar són molt diverses, en funció de factors socials, culturals, econòmics i afectius.

Follia

Es diu que *El rei Lear* tracta de la follia. La follia és com s'anomena un determinat comportament que se surt de les normes socials establertes, causat per un desequilibri mental que porta les persones que el pateixen a fer accions fora del funcionament lògic de la raó, i que s'identifiquen com a actes estranys. Algunes paraules sinònimes de *follia* són *bogeria, deliri, demència* o *pertorbació*. Actualment hi ha molts diagnòstics diferents de salut mental relacionats amb aquest trastorn.

Liró

És una manera de dir *beneit, babau, estúpid, ximplet, poca-solta...* Una persona que no té el cervell prou desenvolupat, que és una mica curta d'enteniment.

Mite de la caverna

El *mite de la caverna* és una al·legoria del filòsof grec Plató per explicar la situació en què es troben els humans en relació al coneixement. Una *al·legoria* és una manera d'explicar una idea o un pensament mitjançant una imatge o una representació simbòlica. Un conte és una al·legoria.

En la seva representació del coneixement, Plató ens fa imaginar una caverna on hi ha un grup de persones presoneres des del seu naixement, lligades per unes cadenes que només els deixen mirar cap a la paret del fons de la caverna. Darrere seu, davant de l'entrada de la caverna, hi ha una foguera. Pel passadís de la cova passen persones portant objectes i els presoners no les poden veure, però sí que en veuen les ombres reflectides

a la paret gràcies a la claror de la foguera. Les persones presoneres es pensen que les ombres són els objectes autèntics, perquè els objectes de veritat no els poden veure ni saben que existeixen. La narració continua imaginant què passaria si una d'aquestes persones fos alliberada i pogués girar-se, veure la foguera, sortir de la caverna i veure el món real amb arbres, llacs, estrelles, i el sol... I què passaria si després tornés a la caverna a intentar alliberar la resta de presoners.

En l'adaptació d'*El rei Lear* de Jordi Oriol, l'autor fa servir el mite de la caverna per descriure allò que creu que li passa el rei dins de la cova, quan veu l'ombra de la seva filla petita que no pot reconèixer, què li passa quan surt de la cova i mira el sol i veu què ha descobert o après.

Obra metateatral

És una obra de teatre dins d'una obra de teatre, o una obra de teatre que tracta del teatre en general. És a dir, el seu tema principal és el teatre i, per tant, parla d'ella mateixa, *s'autorepresenta*.

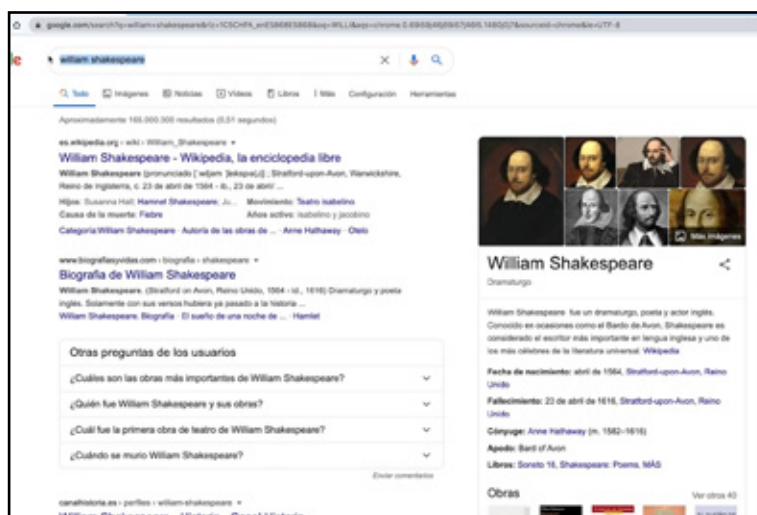
Shakespeare és un dels primers dramaturgs que introdueix aquesta idea, ja que està molt lligada a una concepció barroca del món segons la qual "tot el món és un escenari i els homes i les dones no són més que actors i actrius". L'exemple més clar el tenim a *Hamlet*, quan el príncep dona indicacions a un grup d'actors per interpretar una obra de teatre que ha escrit ell. En un cas així, no es pot diferenciar què pensa l'autor real de l'obra d'allò que diuen els seus personatges. Perquè una obra sigui metateatral no cal que hi hagi una obra de teatre dins d'una altra, n'hi ha prou que la realitat aparegui teatralitzada, que faci la metàfora de la vida com a teatre, la vida com a escenari. Així, es difumina la frontera entre obra i vida.

L'adaptació *Rei Liró* a partir d'*El rei Lear* diem que és una obra metateatral perquè mostra els mecanismes teatrals, mostra la mentida de la ficció, la mentida del teatre. Tota l'estona ens convida a imaginar l'argument dins d'un teatre i, per exemple, parla de la platea (espai per al públic), del teló (la cortina que amaga l'escenari), del programa de mà (la informació de l'obra que es dona al públic quan va al teatre), dels actes (divisió en capítols de les obres de teatre), dels maquinistes (els tècnics de l'escenari), del gest teatral (que té a veure amb el treball dels actors i actrius), de la convenció teatral (creure que la ficció dalt de l'escenari està passant de veritat), de la representació, del públic... Paraules que convertien aquesta obra en teatre. És molt comú actualment que les posades en escena ensenyin no només el resultat, sinó el procés que s'ha dut a terme: reflecteixen així el teatre i reflexionen entorn seu. Això és el que fa *Rei Liró*: manipula la il·lusió, ens ensenya la mentida, construeix la ficció davant dels nostres ulls.

William Shakespeare

És un dramaturg britànic que va néixer el 1564 i va morir el 1616. Considerat el més gran dramaturg de tots els temps, és el campió indiscutible en el nombre de peces muntades i adaptades a altres arts. Després d'arribar a Londres el 1586, va treballar primer com a actor fins que va entrar a la companyia de la família Burbage, la Lord Chamberlain's men (més endavant King's men) amb seu al teatre The Globe, un teatre circular i a l'aire lliure. Allà va escriure totes les seves obres, fins al 1613. Aquell any el Globe es va cremar i Shakespeare va tornar al seu poble natal, on va morir 3 anys després. Va escriure comèdies, tragèdies, drames històrics, comèdies de fantasia, sonets i poemes narratius. *El rei Lear* és una tragèdia. Les seves obres aborden molt la violència de l'amor i l'odi, del poder, dels herois... Justament la paraula *sang* és una de les que fa servir més en les seves obres. Escriu de temes morals, polítics, socials, amorosos... També està considerat el primer autor que introdueix el metateatre (el teatre dins del teatre): l'exemple més famós és a *Hamlet*, quan el príncep dona indicacions a un grup d'actors de com han d'interpretar una peça seva. Les seves obres han estat adaptades i redescobertes en moltíssimes ocasions i per tot tipus de moviments. Han estat traduïdes a les principals llengües mundials i són objecte constant d'estudi. D'altra banda, Shakespeare va introduir centenars de noves paraules noves a la llengua anglesa, i moltes de les seves cites i frases han passat a formar part de l'ús quotidià, tant en anglès com en altres idiomes. La seva obra és tan extensa que s'ha discutit molt sobre si Shakespeare és el veritable autor de les seves obres, o si eren de diversos autors, ja que costa de creure que una sola persona sense estudis, i de qui es té molt poca informació, pogués escriure tant. Així i tot, actualment la majoria d'especialistes pensen que sí que les va escriure ell. Un fet curiós és que a l'època de Shakespeare les dones no podien actuar i, per tant, tots els personatges femenins eren interpretats per homes! I un altre fet curiós és que en vida seva només es van publicar 16 de les seves obres, ja que el teatre no es considerava una gran obra literària i, a més, les companyies volien protegir les seves obra perquè ningú les copiés!

Tragèdia

Un dels grans gèneres teatrals que es defineix per retratar personatges nobles que passen de la felicitat a la desgràcia sense poder anar a la contra del seu destí.

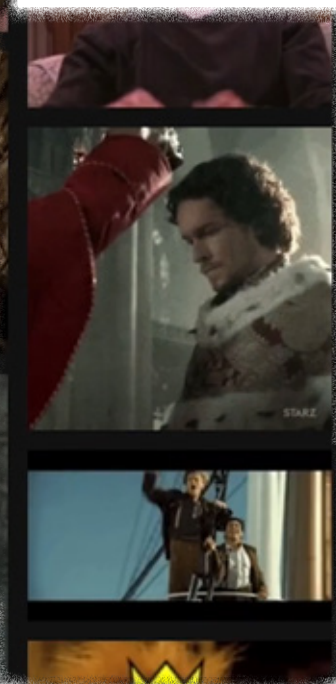
Vellesa

La vellesa és l'últim període de la vida de les persones. En aquesta etapa, el cos es deteriora. Les condicions de vida de les persones grans són especialment difícils, ja que perden ràpidament oportunitats de feina, d'activitat social i de socialització i, en molts casos, se senten soles i excloses. En el cas d'un rei o un monarca vell encara és més difícil, ja que es posa en joc la seva herència: el seu regne i el poder.

Monarca

Un monarca o un rei és un home que per herència és el cap suprem d'un país i exerceix aquest càrrec, normalment, durant tota la seva vida.

Preguntes sobre l'obra

- > En un moment de la història, les tres germanes han de competir per veure qui estima més el seu pare. Què et sembla aquest repte que llança el rei a les seves filles? Les paraules *compartir* i *competir* s'assemblen molt, però en què creus que es diferencien?
- > La filla petita del rei, l'Èlia, diu al seu pare: "*Jo només et puc dir que t'estimo com una filla s'estima un pare*". Què creus que significa aquesta resposta i per què creus que el rei Liró se'n sent decebut?
- > Per què penses que, després, les germanes Gina i Rita el fan fora de casa seva? Et sembla que el que li havien dit abans era sincer? Si creus que li havien dit una mentida, per què li van dir?
- > Per què diries que, precisament quan el rei es queda sol i el fan fora de casa, hi ha una tempesta?
- > Què li passa al rei dins de la cova?
- > Com i quan es queda cec el rei Liró? Penses que una persona cega hi veu menys que una no cega?
- > Què n'opines d'aquesta frase que diu el rei: "*Sempre he tingut com a modus operandi no donar si no et donen res a canvi*". Què creus que significa? On diries que el porta aquesta manera de pensar?
- > Com mor el rei Liró i com ho representen en aquesta versió?
- > A l'obra original de Shakespeare el rei es diu Lear, que significa *aprenentatge*. Liró significa *ximple, babau, estúpid*. Per què creus que Jordi Oriol li ha posat aquest nom, al rei? Es diu que *El rei Lear* tracta de la bogeria. Quina relació creus que hi ha entre aquest tema i el nom del rei?

Reflexionem sobre la proposta

A l'hora de fer l'adaptació, Jordi Oriol ha triat crear una proposta metateatral, de teatre dins del teatre, i mostrar la mentida del teatre.

Quin d'aquests motius et sembla que explica que hagi triat aquesta proposta?
Raona la teva resposta:

Per no oblidar
que *El rei Lear* és
l'argument d'una
obra de teatre

Perquè Shakespeare és
un dels primers autors
que fa metateatre

Per fer veure que
som en un teatre

Perquè el rei Liró no sap
si el que li passa és real o
és ficció, com ens passa a
nosaltres quan som al teatre

Encercla les paraules teatrals que recordis que apareixen a la versió i busca'n el significat:

platea

públic

programa de mà

maquinista

teló

convenció

escenari

representació

actor/actriu

acte

micro

pinta

Encercla cinc paraules que crequis que defineixen aquesta adaptació:

fosca

curiosa

antiga

estranya

complicada

bonica

trista

misteriosa

divertida

confusa

visual

original

sorprenent

lenta

màgica

moderna

avorrida

llarga

diferent

emocionant

ràpida

sorollosa

lluminosa

reflexiva

Ara llista les paraules que hakis triat a la columna corresponent per a tu:

M'agrada

No m'agrada

Compara la teva resposta amb la d'un company o companya de classe.

Heu triat les mateixes paraules? Les heu col·locat a les mateixes columnes?

Tothom pot tenir la seva opinió!

Propostes de treball

Crea una imatge teatral amb la tècnica del collage tal com va fer Ricki Blanco, l'il·lustrador de *Rei Liró*.

1. Pensa un disseny o un tema central per al collage.

Un collage pot tractar del que vulguis. Les imatges et donaran moltes opcions diferents, de manera que només has de triar-ne una que impulsi la teua creativitat.

2. Tria un programa d'edició de fotos fàcil d'utilitzar.

Edita i combina fotos fent servir un dels diferents programes d'edició disponibles. Per obtenir els millors resultats, fes servir un programa bàsic com Word o Canva. També hi ha aplicacions que ho fan i que pots descarregar al mòbil.

3. Reuneix fotografies i altres imatges per fer el collage.

Hi ha diverses fonts accessibles que pots utilitzar per aconseguir imatges. Et proposem fer servir les col·leccions dels museus que tenen tant paisatges com personatges de totes les èpoques. Si no hi trobes res que t'interessi, sempre pots usar Google Imatges. Quan les tinguis, guarda les imatges d'internet clicant el botó dret del ratolí i seleccionant l'opció "Desa la imatge com a...", o bé clicant aquesta icona de descàrrega.

Paisatges

Personatges

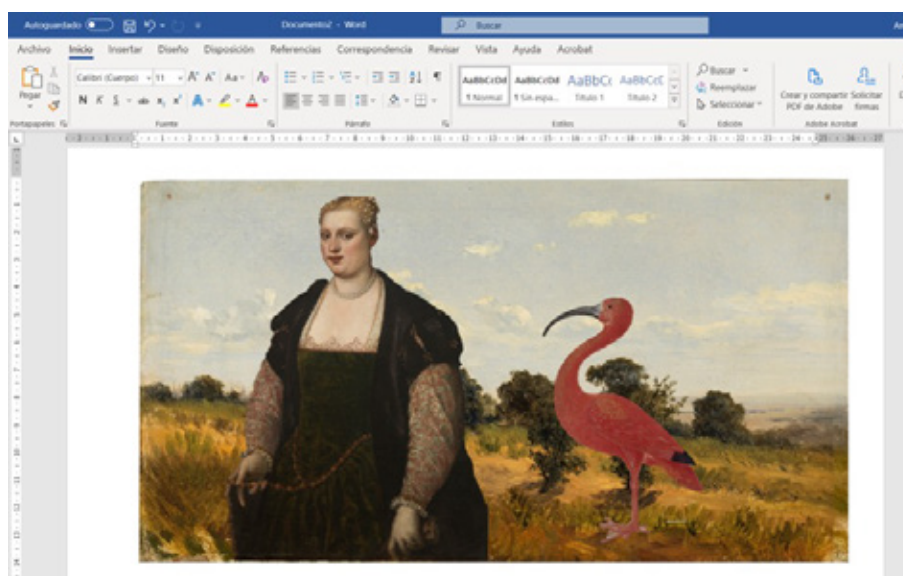
4. Tria de 5 a 7 imatges per desenvolupar un tema de collage.

Si no tens un tema assignat per a la teva escena, pensa en què vols que el teu collage acabi mostrant. Potser tens una idea, una imatge o un patró formal específic que t'inspira. Treballa al voltant seu per donar una mica de significat al teu collage. Busca imatges que comparteixin colors, formes o patrons perquè el teu collage sigui coherent.

5. Modifica les imatges usant les eines de Word o Canva. Busca les imatges al teu ordinador. Clica-les, o arrossega-les a un programa d'edició, per obrir-les. És probable que hakis d'editar una mica les fotos per combinar-les bé. Quan les obris, veuràs opcions per canviar-ne la mida, el color, treure'n el fons, etc. Modifica tot allò que vulguis fins que estiguis feliç amb el resultat.

6. Guarda el collage per publicar-lo o imprimir-lo.

Pots publicar el teu treball perquè d'altres el vegin a xarxes i també pots imprimir-lo per mostrar-lo a casa teva, seguint l'opció del teu programa d'edició.

A *Rei Liró* hauràs sentit molts sons i efectes sonors. En recordes algun d'especial? Ves a freesound.org, una base de dades de milers de sons, i busca algun so que acompanyi aquesta escena. Poden ser llamps, trons, pluja, plors, riures, ocells o el que vulguis.

Rei Liró, com el text original de Shakespeare, està escrit en vers. Això vol dir que cada línia té un nombre concret de síl·labes i, en aquest cas, que algunes frases acaben igual: rimen. Completa aquests versos de l'obra amb el rodolí de l'obra o amb un que t'inventis:

Fes servir la imaginació

per seguir la _____

Aquest soc jo

i ahora representaré el personatge del _____

Rei Liró

no tinguis _____

De tanta pluja que cau

perdem de vista el _____

Ara he vist que vivia enganyat

i solia confondre la il·lusió i la _____

Amb algun company o companya de classe, trieu un conte que us agradi i penseu com el representàrieu en una obra de teatre: dividiu-vos els personatges, escriviu-vos els diàlegs, memoritzeu-los, trieu el vestuari, assageu i representeu-los davant dels vostres companys i companyes. Ja haureu fet una adaptació dramàtica!

